

«Бекітемін»
«Х.Досмұхамедұлы атындағы
№35 орта мектебі» КММ директоры
С.Мурзагулова

02.09.2025

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт
«Х.Досмұхамедұлы атындағы №35 орта мектебі» КММ
«Ақтөбе қалалық білім бөлімі» ММ

1. Жалпы ережелер

- 1.1 осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт «Ақтөбе қалалық білім бөлімі» ММ «Х.Досмұхамедұлы атындағы №35 орта мектебі» КММ қызметінің барлық салаларындағы қарсы іс-қимыл және рұқсаттар туралы Қазақстан республикасы Заңының 10-бабына сәйкес әзірленді;
- 1.2 сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың мақсаты сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу, мектептің, оның қызметкерлері мен басшылық құрамының қызметінде сыбайлас жемқорлық көріністеріне құқықтық сауаттылық пен нөлдік төзімділікті арттыру болып табылады;
- 1.3 сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың міндеттері:
 - функционалдық міндеттерді жүзеге асыру кезінде мектеп қызметкерлерінің әкімшілігінің, оқытушылар мен құрамының сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрақты мінез-құлқын және жауапкершілігін қалыптастыру;
 - сыбайлас жемқорлық көріністерін уақтылы анықтау және олардың жағымсыз салдарын болдырмау;
 - мектеп қызметкерлері арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті дамыту;
 - мектеп қызметінің тиімділігін арттыру.
- 1.4 сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты қолдану және орындау:
 - сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт мектеп қызметінде азаматтардың, мектеп пен оның қызметкерлерінің құқықтары мен заңды мүдделерін жүзеге асыру және функцияларын жүзеге асыру кезінде қолданылады;
 - сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты қолдану және орындау үшін мектептің әрбір қызметкері дербес жауапты болады.
- 1.5 сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты өзгерту «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» «Қазақстан Республикасы Заңының 10-бабының 2-тармағына сәйкес жүргізіледі;
- 1.6 сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт мектеп қызметкерлерінің белгіленген ережелерді мүлтіксіз сақтауға және сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алуға бағытталған іс-әрекеттері мен шешімдерін айқындайды;
- 1.7 мектеп қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты сақтауын бақылауды мектеп этикасы жөніндегі комиссия жүзеге асырады.

2. Мектеп қызметкерлерінің мінез-құлық (іс-қимыл) қағидалары

Тыйым салу, шектеу және рұқсат беру:

- 2.1 мектептің және оның қызметкерлерінің құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыру кезінде:

- 2.1.1 өзінің қызметтік өкілеттіктерін жүзеге асыру кезінде өз міндеттерін орындауға байланысты ешқандай материалдық игіліктер, қызметтер және өзге де артықшылықтар қабылдамауға;
- 2.1.2 мүдделер қақтығысына жол бермеу, олар туындаған кезде заңнамаға сәйкес оларды жою жөнінде шаралар қабылдау;
- 2.1.3 өзіне немесе үшінші тұлғаларға пайда табу мақсатында білім беру және өзге де қызметтерді жүзеге асыру кезінде қызметтік жағдайын пайдаланбау;
- 2.1.4 мектептің іскерлік беделін қадірлеу, мектептің құқықтары мен заңды мүдделеріне қайшы келетін немесе зиян келтіретін іс-шараларға қатысудан бас тарту, оның арнамысы мен беделіне нұқсан келтірудің кез келген әрекетін кәсіп ету;
- 2.1.5 мектеп қызметкерлерінің дербес деректері туралы мәліметтерді негізсіз беруге жол бермеу;
- 2.1.6 мектеп қызметкерлерінің білім беруді дамыту жолдарын анықтауға белсенді қатысуы;
- 2.1.7 білім беру және басқа да қызметтер көрсету кезінде туындайтын өзге де өзара қарым-қатынастар кезінде:
- 2.1.8 ҚР Конституциясының, ҚР Еңбек кодексінің, «білім туралы», «Мемлекеттік мүлік туралы» ҚР заңдарының, сыбайлас жемқорлыққа қарсы және ҚР өзге де заңнамаларының талаптарын мүлтіксіз сақтау;
- 2.1.9 Қазақстан Республикасының заңдарында тәртіптік, әкімшілік немесе қылмыстық жауапкершілік көзделген теріс қылықтар мен өзге де құқық бұзушылықтар жасауға жол бермеу;
- 2.1.10 ресми мінез-құлыққа жатпайтын қызметтік және өзге де ақпаратты пайдаланбау, мектеп оқытушысы мен қызметкерінің корпоративтік мәдениет Кодексінің Жарғысының нормаларын және мектептің ішкі тәртіп ережелерін, мектептің басқа да нормативтік құқықтық актілерін мүлтіксіз орындау.

3. Өз құзыреті шегінде басқарушылық және өзге де шешімдер қабылдау кезіндегі мектеп қызметкерлерінің міндеттері

- 3.1 тікелей басшыға мүдделер қақтығысының туындауы, қызметтік міндеттерін орындау кезінде жеке мүдделілік, сыбайлас жемқорлық мінез-құлқына көндіру және сыйлықтар алу туралы баяндау;
- 3.2 қызметтік міндеттерін орындау кезінде жеке және өзімшіл мүдделерді басшылыққа алмау;
- 3.3 әріптестер мен басшыларға өзара қарым-қатынастардың белгіленген тәртібін бұзатын, олардың әділ қызметтік шешім қабылдауына ықпал етуі мүмкін заңсыз өтініштермен жүгінуден бас тарту;
- 3.4 басқа адамдарды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға көндірмеу және көтермелемеу;
- 3.5 әріптестеріне, басшыларына және өзге де лауазымды тұлғаларға сыйлықтар бермеуге және мүліктік пайда, игілік немесе артықшылық берудің қызметтік емес өкілеттіктерін көрсетпеуге;
- 3.6 қызметтік өкілеттіктерін орындауға байланысты сыйлықтарды қабылдамау;
- 3.7 таратуға жатпайтын қызметтік және өзге де ақпаратты пайдаланбау. Мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтарды алу немесе алу мақсатында;

- 3.8 егер ол жақын туыстық қатынастардағы адамдардың (ата-аналары, жұбайлары, бауырлары, әпкелері, балалары) тікелей бағыныстылығымен немесе бақылауында болуымен байланысты болса, лауазымға тағайындалудан бас тарту;
- 3.9 сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылда, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды ашуда белсенділік таныту;
- 3.10 сыбайлас жемқорлықтың белгілі болған фактілері туралы, сондай-ақ материалдарды немесе әуре-сарсаңдарды жеделдетіп қарағаны үшін қандай да бір пайда алуға итермелеу туралы басшылыққа дереу баяндау;
- 3.11 орындау үшін алынған үкімнің заңдылығы туралы тікелей басшыға жазбаша нысанда дереу хабарлау;
- 3.12 жоғары тұрған басшыға жүгіну өзі мүдделер қақтығысына қатысады;
- 3.13 әріптестерінен жоғары құқықтық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті сақтауды қолдау және талап ету;
- 3.14 себептер мен адамдарды жою бойынша тұрақты негізде шаралар қабылдау, сол сияқты олардың атынан іс әрекеттер жасау;
- 3.15 басқа адамдарды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға мәжбүрлемеу;
- 3.16 сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқық бұзушылық нормаларын бұзу фактілеріне жол бермеу және оларды кесіп өту;
- 3.17 үшінші тұлғалардың мүдделерін білдіруден немесе лоббизм жасаудан, сол сияқты олардың атынан іс-әрекеттер жасаудан бас тарту;
- 3.18 басқа адамдарды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға мәжбүрлемеу;
- 3.19 бағынысты және басқа да лауазымды тұлғалар тарапынан сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларын бұзу фактілеріне жол бермеу және оларды кесіп өту;
- 3.20 әріптестердің өздерінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында туындаған мүдделер қақтығысын реттеу жөнінде уақтылы кешенді шаралар қабылдау;
- 3.21 сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша жан-жақты шаралар қабылдау;
- 3.22 сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды, оның ішінде қарамағындағылармен бірге жою;
- 3.23 қызметтік емес немесе жеке тапсырмаларды орындау үшін қарамағындағылар мен білім алушыларды тартуға жол бермеу.

4. Білім беру және өзге де қызметтерді көрсету кезінде мектеп қызметкерлеріне ұсынымдар

- 4.1 тұрақты негізде қызмет көрсету сапасын арттыру шараларын қабылдау «мектеп-мұғалім-оқушы» өзара іс-қимыл жүйесіндегі бюрократиялық кедергілерге жол бермеу және білім беру және басқа да әлеуметтік маңызы бар қызметтер;
- 4.2 өз деңгейіңізді үнемі арттыра отырып, отандық және шетелдік тәжірибе мен ғылым жетістіктерін зерттей отырып кәсіпқойлыққа ұмтылу.
- 4.3 өзінің кәсіби және жалпыадамзаттық мінез-құлқымен айналасындағыларға үлгі бола алады;
- 4.4 білім алушыларға еңбек тәртібінің, өз мектебіне, оның дәстүрлеріне құрметпен және ұқышпен қараудың жеке үлгісі ретінде қызмет ету;
- 4.5 оқушыларға қатысты өзінің лауазымдық өкілеттіктерін асыра пайдаланбау, оқушыларға біржақты қарауға жол бермеу және олардың білімін бағалаудағы субъективизм;

4.6 әріптестер мен білім алушылардың қадір-қасиетін кемсітпеу, балағат сөздерді қолданбау, таныстық пен тәкаппарлық танытпау;

4.7 мектеп әкімшілігінің шешімдері мен оның бөлімшелерінің қызметі туралы дұрыс емес ақпаратты таратпау;

4.8 білім алушылардан сыйлықтар немесе ақшалай сыйақылар қабылдамау;

4.9 өзінің қызметтік міндеттерін орындай отырып, жоғары мәдениетті, жауапкершілікті, адалдықты, Академиялық адалдық пен объективтілікті көрсету, әріптестер мен оқушылар арасындағы қарым-қатынаста өзара сыйластық, дұрыстық, ізгі ниет қағидаттарын басшылыққа алу.

5. Мектептің лауазымды тұлғалары мен қызметкерлеріне тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алуға байланысты Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезіндегі ұсынымдар

5.1 ақшалай қаражатты, мемлекеттік сатып алуды оңтайлы және тиімді жұмсау;

5.2 Заңда көзделген жағдайларды қоспағанда, әлеуетті өнім берушілерге мемлекеттік сатып алуды өткізу рәсіміне қатысу үшін тең мүмкіндіктер беру;

5.3 мемлекеттік сатып алу туралы заңнамаға сәйкес әлеуетті өнім берушілер арасында адал бәсекелестікті қамтамасыз ету;

5.4 мемлекеттік сатып алу процесінің ашықтығы;

5.5 сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу;

5.6 осы әлеуетті өнім берушінің бірінші басшыларының және (немесе) осы әлеуетті өнім берушінің уәкілетті өкілінің өнім берушіні таңдау туралы шешім қабылдауға құқығы бар, не өткізілетін Мемлекеттік сатып алуларды Тапсырыс берушінің немесе Мемлекеттік сатып алуды ұйымдастырушының өкілдері болып табылатын жақын туыстарының, жұбайының (зайыбының) немесе жекжаттарының өткізілетін Мемлекеттік сатып алуға қатысуына жол бермеу;

5.7 атқарушылық құжаттар бойынша орындалмаған міндеттемелері бар және Борышкерлердің бірыңғай тізіліміне енгізілген әлеуетті өнім беруші және (немесе) ол тартатын қосалқы мердігер (бірлесіп орындауды) ретінде қатысуға жол бермеу.

6. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру

6. Сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілік ахуалын қалыптастыру – бұл қоғамдастық мектебінің барлық мүшелерінің кез келген жосықсыз практикаларға қарсы тұру қажеттілігіне деген сенімін нығайту жөніндегі қызмет. Мектептің қызметі жалпы білім беру, ақпараттық және ұйымдастырушылық сипаттағы шаралар кешені арқылы жүзеге асырылады, оларға мыналар жатады:

6.1 мектеп қызметінің барлық салаларында сыбайлас жемқорлыққа қарсы тиімді технологиялар мен тетіктерді енгізу;

6.2 мектеп қауымдастығы мүшелері арасында сыбайлас жемқорлықтың қауіптілігін және оның салдарын қоғамдық түсінуді қамтамасыз ету, сыбайлас жемқорлыққа қарсы иммунитетті, сыбайлас жемқорлыққа қарсы сана-сезімді және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру бойынша мақсатты жұмыс жүргізу;

- 6.3 әлеуметтік әріптестік негізінде білім алушыларды, мұғалімдерді және қызметкерлерді сыбайлас жемқорлықтың алдын алу процесіне тарту;
- 6.4 патриотизмді және белсенді азаматтық ұстанымды тәрбиелеу жөніндегі мақсатты бағдарламаларды жалғастыру;
- 6.5 жаппай социологиялық сауалнамалар арқылы «Сыбайлас жемқорлықсыз мектеп», «Оқушылар көзімен мұғалім», «Әріптестер көзімен мұғалім» аясында тұрақты антикоррупциялық мониторинг жүргізу;
- 6.6 мектептің интернет-ресурсында сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағыттағы құқықтық ақпаратқа халықтың кеңінен қол жеткізуін қамтамасыз ету;
- 6.7 мемлекеттік органдардың және қоғамдық бірлестіктердің, оның ішінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет өкілдерімен кездесулер ұйымдастыру, кейіннен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл шараларын әзірлеу.